

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ წარმოდგენილი ქალაქ ქუთაისის გენერალური გეგმის კონცეფციის პროექტის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნა

სტრატეგიული დოკუმენტის დასახელება: ქალაქ ქუთაისის გენერალური გეგმის კონცეფციის პროექტი;

დამგეგმავი ორგანო: ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერია;

სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელების არეალი: ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტი;

ძირითადი ინფორმაცია

ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ, სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში წარმოდგენილ იქნა ქალაქ ქუთაისის გენერალური გეგმის კონცეფციის პროექტის სკოპინგის განცხადება და სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფცია.

ქალაქ ქუთაისის გენერალური გეგმის კონცეფცია, თანდართული დოკუმენტაცია და სკოპინგის განცხადება, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად, განთავსდა სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე (იხ. ელ. ბმული - <https://nea.gov.ge/Ge/GZSH/228>), ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და ოფიციალურ ვებგვერდზე.

სკოპინგის განცხადება მოიცავს ინფორმაციას როგორც დამგეგმავი და უფლებამოსილი ორგანოს შესახებ, ასევე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებით გათვალისწინებული პროცედურების თაობაზე, მათ შორის, საზოგადოების მონაწილეობის მექანიზმზე. ასევე მოცემულია სტრატეგიული დოკუმენტის შესახებ ინფორმაცია, მომზადების საფუძველი და მიზნები, განხორციელების არეალი, სქემატური გეგმა და მის ფარგლებში დაგეგმილი საქმიანობები.

კონცეფციაში მოცემულია ქალაქის სტრატეგიული განვითარების მიზნები და ამოცანები, ქალაქისა და მისი შემადგენელი კომპონენტების ტერიტორიების სამომავლო განვითარების რეკომენდაციები, ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სივრცით-ტერიტორიული პირობები, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს ზემოქმედება.

თვითმმართველი ქალაქი ქუთაისი, წარმოადგენს იმერეთის მხარის ადმინისტრაციულ ცენტრს და დაყოფილია 12 ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულად, მდებარეობს ზღვის დონიდან 125-140 მ-ის სიმაღლეზე, მას ესაზღვრება წყალტუბოს, ტყიბულისა და თერჯოლის მუნიციპალიტეტები.

სკოპინგის განცხადება და გენერალური გეგმის კონცეფციის დოკუმენტი მოიცავს ქალაქის არსებულ ადმინისტრაციულ საზღვრის დადგენის სამ ალტერნატივას:

1. **განახლებული საზღვარი (ალტერნატივა 0)** - მოიცავს ყველა იმ ტერიტორიას, რომელიც ფაქტობრივი მდგომარეობით ქუთაისის ნაწილია, დაკავშირებულია მის ურბანულ ქსოვილთან და წყვეტის გარეშე უკავშირდება არსებულ განაშენიანებას;
2. **შუალედური ვერსია (ალტერნატივა 1)** - მომატებულია ის ტერიტორიები, რომლებიც არსებული მდგომარეობით არ არის განაშენიანებული, ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო მიწები, თუმცა არ გამოიყენება ამ დანიშნულებით და პერსპექტივაში ქალაქის ინფრასტრუქტურის განვითარების ძირითადი რესურსია;
3. **გაფართოებული ვერსია (ალტერნატივა 2)** - ქუთაისის ადმინისტრაციულ საზღვრებში ექცევა ის ტერიტორიები, რომლებიც გრძელვადიან პერსპექტივაში ქალაქის განვითარების ზოგად რესურსად (და არა მხოლოდ საკუთრივ განაშენიანების დანიშნულებით) განიხილება და რომელთა არასწორმა მართვამ და განაშენიანებამ, შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს ქალაქის ესთეტიკურ ან/და ეკონომიკურ მხარეზე.

ქ. ქუთაისის სტრატეგიული გეგმის კონცეფციის პროექტის შემუშავებისთვის, გეგმარებით ერთეულად შეირჩა ყველაზე დიდი საზღვარი - გაფართოებული ვერსია (ალტერნატივა 2), ფართობით 83.54 კვ.კმ.

სტრატეგიული გეგმის კონცეფციის დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ შეუძლებელია ქალაქის ვიწრო ჭრილში, მის ადმინისტრაციულ (არსებულ) საზღვრებში განხილვა, ვინაიდან მომიჯნავე მუნიციპალიტეტები, მათი ქალაქები და სოფლები უმნიშვნელოვანეს ბმაში არიან ქუთაისთან, როგორც სოციალური მომსახურების (განათლება, სამედიცინო მომსახურება და სხვ.), ისე დასაქმების, სატრანსპორტო და საინჟინრო მომსახურების კუთხით.

გეგმარებითი ერთეულის საზღვრის გარდა, კონცეფციის ფარგლებში გამოიყო ქალაქ ქუთაისის არსებული განაშენიანებისა და საპროექტო განაშენიანების კონტური. კონცეფციით გათვალისწინებული საპროექტო განაშენიანების კონტური წარმოადგენს საზღვარს ქალაქის განაშენიანებულ და გაუნაშენიანებელ ტერიტორიებს შორის და განისაზღვრება მის მიღმა არსებული ტერიტორიების სამშენებლო განვითარების შეზღუდვის წინაპირობად. აღსანიშნავია, რომ საზღვრის ცვლილება, საჭიროებს როგორც ქუთაისის მუნიციპალიტეტის, ასევე, მომიჯნავე მუნიციპალიტეტების ადგილობრივი ხელისუფლებისა და მოსახლეობის ჩართულობას.

კონცეფციის თანახმად, განაშენიანების სტრუქტურული იერარქია გულისხმობს ტერიტორიების ისეთ ნაწილებად დაყოფას (ზონირებას), რომელიც აიდეტიფიცირებს ქალაქ ქუთაისის ტერიტორიებს ტერიტორიულ-სტრუქტურული ნიშნით (ცენტრის ზონა, შუალედური ზონა, საგარეუბნო ზონა, გეგმარებითი კარკასი) და მათში შესაძლებელია მოქმედებდეს მართვის სხვადასხვა რეჟიმები.

- ა) ცენტრალური ზონა – ქალაქის ცენტრალური ნაწილი, ტერიტორიების ათვისების მაღალის ხარისხის ნიშნით გამოყოფილი ტერიტორიული ელემენტი;
- ბ) შუალედური ზონა – ქალაქის ტერიტორიების ათვისების საშუალო ხარისხის ნიშნით გამოყოფილი ტერიტორიული ელემენტი;
- გ) საგარეუბნო ზონა – ქალაქის ტერიტორიების ათვისების დაბალი ხარისხის ნიშნით გამოყოფილი ტერიტორიული ელემენტი;
- დ) გეგმარებითი კარკასი – დედაქალაქის ცენტრალურ, შუალედურ და პერიფერიულ ზონებში, ქალაქის მატერიალური გარემოს ათვისების მაღალი ხარისხის, სხვადასხვა

დანიშნულების ობიექტების კონცენტრაციის, ტერიტორიების გამოყენების ინტენსივობის, არქიტექტურულ-ქალაქთმშენებლობითი ანსამბლებისა და მოცულობითი აქცენტების, საზოგადოებრივი ცენტრების - აქტიური საცხოვრებელი და საზოგადოებრივი გარემოს არსებობის ნიშნით გამოყოფილი სტრუქტურული ელემენტი, რომელიც ყალიბდება საერთო საქალაქო მნიშვნელობის უწყვეტი და რეგულირებადი, აგრეთვე რაიონული მნიშვნელობის სატრანსპორტო - ფეხმავალი მაგისტრალებისა და ქუჩების გასწვრივ.

კონცეფციის ფარგლებში დადგენილია ქალაქის განაშენიანების სტრუქტურული იერარქიის ზონირება/მასში განისაზღვრა ძირითადი გეგმარებითი კარკასი, რომელიც ორი სახისაა:

ა) **არსებული კარკასი**, რომელიც მოიცავს, როგორც ქალაქის აქტიურ ღერძებს, ასევე იმ ქუჩებს, რომლებიც თავისი გაბარიტებითა და მოძრაობის ინტენსიურობით, კარკასად ქცევის რესურსს ატარებენ.

ბ) **პერსპექტიული კარკასი**, რომელიც წარმოიქმნება რიგი ღონისძიებების გატარების შემდგომ და მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს ქალაქის დეცენტრალიზაციაში და მობილობის გაუმჯობესებაში. ასეთი ქუჩების კარკასად ქცევა დამოკიდებულია ეკონომიკურ, ინფრასტრუქტურულ და სოციალურ აქტივობებთან, რაც გათვალისწინებულია კონცეფციით.

დოკუმენტის თანახმად, ქუთაისის დაგეგმარება დაფუძნებულია კომპაქტური და პოლიცენტრული ქალაქის მიდგომებსა და პრინციპებზე, რაც გულისხმობს, კონტექსტიდან გამომდინარე, ტერიტორიების შედარებით მაღალი ინტენსივობით და შერეული ფუნქციებით განვითარებას და ეფუძნება საზოგადოებრივი ტრანსპორტის ეფექტურ სისტემას და აქვს ისეთი ურბანული განლაგება, რაც, ხელს უწყობს საფეხმავლო და საველოსიპედე კავშირებს, ენერჯის დაბალ მოხმარებას და დაბინძურების შემცირებას. შედეგად წარმოიქმნება მეტი სოციალური აქტივობა/ინტერაქცია და უსაფრთხო საცხოვრებელი გარემო. აქედან გამომდინარე, პასუხობს მდგრადი განვითარების მიდგომებს - წარმოიქმნება სოციალური, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი სარგებელი, ამცირებს ავტომობილზე დამოკიდებულებას და მოითხოვს ნაკლებ ინფრასტრუქტურულ ჩარევებს.

ქუთაისში გვხვდება სამი ძირითადი მულტიფუნქციური ცენტრი, სადაც თავს იყრის ყველა მსხვილი ფუნქცია და წარმოიქმნება ეკონომიკური აქტივობა, თუმცა თითოეულს აქვს ხაზგასმით მაიდენტიფიცირებელი ფუნქცია და მიზიდულობის აქტივობა:

- ისტორიულ-კულტურული ცენტრი;
- ადმინისტრაციული ცენტრი;
- საგანმანათლებლო და ტექნოლოგიური ცენტრი;

ქუთაისის ადმინისტრაციული ფუნქციის გასამდიერებლად და ქალაქის ცენტრალური ნაწილის გამოსათავისუფლებლად, სოციალური, ტურისტული და კულტურული ობიექტების განვითარებისთვის, კონცეფცია ითვალისწინებს მსხვილი ადმინისტრაციული ერთეულის შექმნას, ივანე ჯავახიშვილისა და ირაკლი აბაშიძის ქუჩებს შორის. გამომდინარე იქიდან, რომ ამ ზონაში უკვე მრავლადაა საზოგადოებრივი და ადმინისტრაციული ობიექტები, მათ შორის პარლამენტის ყოფილი შენობა, კონცეფციით რეკომენდებულია მისი ჩრდილოეთ ნაწილი მაქსიმალურად დაიტვირთოს

- მუნიციპალური ადმინისტრაცია;
- რეგიონული ადმინისტრაცია;
- საოფისე შენობები;
- საზოგადოებრივ-საქმიანი ობიექტები;
- სამედიცინო დაწესებულებები;
- სპორტული დარბაზები და მოედნები;
- რეკრეაციული ობიექტები.

სკოპინგის განცხადებაში დახასიათებულია გეგმარებითი არეალის, ჰიდროგრაფიული ქსელი, გეოდინამიკური პროცესები, კლიმატი, მეტეოროლოგიური პირობები, ურბანული ბიომრავალფეროვნება, მათ შორის, დაცული სახეობები, ლანდშაფტები და სხვ., წარმოდგენილია ინფორმაცია ქუთაისის სიახლოვეს მდებარე დაცული ტერიტორიების შესახებ, განხილულია ქალაქი ქუთაისის ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის ხარისხის, ხმაურის დონის, ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები და სხვა. ასევე, ასახულია სხვა სტრატეგიულ დოკუმენტებთან მიმართების საკითხები.

ასევე, წარმოდგენილია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის შედეგები და აღნიშნულია, რომ ქალაქი ქუთაისში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება ძირითადად ხდება აზოტის დიოქსიდით და მყარი ნაწილაკებით (ძირითადად PM10). ამასთან, ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების კუთხით გამოწვევად რჩება ტრანსპორტის სექტორისთვის საცალფეხო და ველოსიპედის სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განუვითარებლობა და ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება სამრეწველო სექტორიდან ლოკალურად. დოკუმენტის თანახმად, მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების მნიშვნელოვანი ნაწილი დაკავშირებულია სახლის პირობებში შეშის მოხმარებასთან. ასევე აღნიშნულია, რომ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასების თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანია გაგრძელდეს ქალაქის ფარგლებში მონიტორინგის ქსელის გაფართოება თანამედროვე მონიტორინგის სადგურებით.

სკოპინგის განცხადების მიხედვით, მდინარის წყლის ხარისხზე მნიშვნელოვან ზემოქმედებას ახდენს როგორც მუნიციპალური წყლების გაწმენდის გარეშე ჩაშვება, ისე საწარმოებიდან ჩამდინარე წყლები, ასევე მდინარე რიონი ქუთაისში დაბინძურებულია ძირითადად ნუტრიენტებით, განსაკუთრებით, ამონიუმის აზოტით. აღნიშნული დაბინძურება შესაძლოა გამოწვეული იყოს გაუწმენდავი ურბანული ჩამდინარე წყლების პირდაპირი ჩაშვებით და სოფლის მეურნეობაში აზოტის შემცველი სასუქების ჭარბი გამოყენებით. ამჟამად, ვერცერთი არსებული ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობა ვერ აკმაყოფილებს მოთხოვნებს, წარმადობისა და გაწმენდის ეფექტურობის კუთხით. აქედან გამომდინარე, დოკუმენტის თანახმად, ქუთაისის ჩამდინარე წყლების სათანადო მართვა მნიშვნელოვანი იქნება მდინარე რიონის ქალაქი ქუთაისიდან გამოწვეული დაბინძურების პრობლემების გადასაჭრელად.

ქალაქი ქუთაისის წყალმომარაგებითა და წყალარინების სისტემით უზრუნველყოფს შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ ქუთაისის ფილიალი. წყალმომარაგებით სარგებლობს ქალაქი ქუთაისის მოსახლეობის 100%, ხოლო წყალარინების ერთიანი ქსელით სარგებლობს 70%. ქუთაისში წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიზნით, განხორციელდა რეზერვუარებისა და

სატუმბი სადგურის, წყალმომარაგების სისტემის მაგისტრალური და გამანაწილებელი ხაზების, ბეტონის რეზერვუარების აგება.

დოკუმენტის მიხედვით ქუთაისში **ხმაურის ძირითადი წყაროა** ავტოტრანსპორტის მოძრაობა, განსაკუთრებით კი მაგისტრალზე პიკის საათებში ხმაური დასაშვებ დონეებს აჭარბებს. დღის საათებში ცალკეულ მომენტებში ხმაურის მომატებული დონე ძირითადად მძიმე სატვირთო მანქანების და დიდი ავტობუსების მოძრაობით არის განპირობებული. გარდა ავტოტრანსპორტისა, ხმაურის წყაროა ქალაქში განთავსებული სამრეწველო ობიექტებიც.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად ქუთაისში **ყოველწლიურად წარმოიქმნება 75,000 ტონა მუნიციპალური მყარი ნარჩენი**. ქალაქის განაშენიანებასა და მოსახლეობის ზრდასთან, ასევე ტურისტული ნაკადის მატებასთან ერთად, სავარაუდოდ, გაიზრდება ნარჩენების მოცულობაც. ამჟამად, ნარჩენების განთავსება ხდება „ნიკვას“ ნაგავსაყრელზე, რომლის დახურვა დაგეგმილია 2023 წლის ბოლოსთვის. მას შემდეგ, რაც ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის ოპერირება დაიწყება. ქალაქ ქუთაისს გააჩნია ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმა 2018-2022.

დოკუმენტის თანახმად, ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელი და გადამტვირთავი სადგურის მშენებლობა არ იგეგმება პროექტის კვლევის არეალში. 2022 წლის 15 ივლისის N 199/ს ბრძანებით სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ გაიცა სკოპინგის დასკვნა წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის რეგიონული ნაგავსაყრელის (არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის) მოწყობა-ექსპლუატაციაზე.

გარდა ამისა, ქ. ქუთაისის მერია გეგმავს მწვანე ნარჩენების კომპოსტირების ცენტრის (საწარმოს) მშენებლობასა და ექსპლუატაციას (ნარჩენების აღდგენა). კომპოსტირების ცენტრში (საწარმოში) დაგეგმილია წლიურად 2,040 ტ (102,000 მ³) მწვანე ნარჩენის კომპოსტირება, საიდანაც კომპოსტირების ბიოლოგიური პროცესის შემდეგ მიიღება 1,020 ტ. კომპოსტი, რომელიც ძირითადად გამოყენებული იქნება ქალაქის ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარგავებისთვის სასუქად. „ქ. ქუთაისის მერიის მწვანე ნარჩენების კომპოსტირების ცენტრის (საწარმოს) მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე (ნარჩენების აღდგენა)“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 31 ოქტომბრის №2-1038 ბრძანებით გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედების შესარბილებლად, აღნიშნულია რომ აუცილებელი იქნება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა, სათანადოდ დასაწყობება და აღდგენა, კანონმდებლობის და საუკეთესო პრაქტიკის მოთხოვნების მიხედვით. განვითარების და მშენებლობის პირობებში შესაძლოა გამწვავდეს ნიადაგის ეროზიისგან დაცვის საკითხები, რაც მოითხოვს გეგმარებითი არეალის როგორც გარეთ, ისე არეალის ფარგლებში მდებარე, პოტენციური საფრთხეების შემცველი ადგილებისა და პროცესების, შესაძლო ზემოქმედების, პრევენციისა და საჭიროების შემთხვევებში რეაგირების კონკრეტული გეგმების და ღონისძიებების შემუშავებას.

დოკუმენტის მიხედვით, ქალაქ ქუთაისის სიახლოვეს მდებარეობს იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები, რომელიც მოიცავს 1 ნაკრძალს, 1 აღკვეთილს და 19 ბუნების ძეგლს. თუმცა, სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ინფორმაციით, 19 ბუნების ძეგლის ნაცვლად მითითებულ უნდა იქნას 18 ბუნების ძეგლი, ვინაიდან ნაგარევის

მღვიმეს მიმდინარე ეტაპზე არ გააჩნია ბუნების ძეგლის სტატუსი. ასევე, დოკუმენტის თანახმად, ქ. ქუთაისის დაგეგმარების არეალის უშუალო სიახლოვეში მდებარეობს წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლი, სათაფლიის ნაკრძალი და აღკვეთილი. ამასთან, გეგმარებითი არეალების ფარგლებში არ მდებარეობს საერთაშორისო სტატუსის მქონე ტერიტორია, როგორცაა „ზურმუხტის ქსელის ადგილები“, „რამსარის ჭარბტენიანი ტერიტორიები“ და „ევროპული ლანდშაფტების კონვენციის“ ეგიდით ნომინირებული ობიექტები.

აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მიერ განხორციელებული პროგრამის "საქართველოს რეგიონებში კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციისა და ზეგავლენის შერბილების ზომების ინსტიტუციონალიზაცია" ფარგლებში, ჩატარებული კვლევისა და გზამკვლევში ასახული ინფორმაციის თანახმად, 2021-2050 წწ. პერიოდისათვის 1961-1990 წწ. პერიოდთან შედარებით, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე საშუალო წლიური ტემპერატურა სავარაუდოდ 1.30C-1.60C-ით და დაბალი ინტენსივობით დათბობა მოხდება იმერეთის რეგიონშიც. ასევე მნიშვნელოვანია ნალექების მატების სამომავლო ტრენდის არსებობაც.

წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში აღნიშნულია, რომ წყლის ეკოსისტემის დაკავშირება ურბანულ მწვანე სივრცეებთან და მათი რეკრეაციული მიზნით გამოყენება, ლანდშაფტის მახასიათებლების ურთიერთქმედების შესაძლებლობას იძლევა, რაც გამოიწვევს ლანდშაფტის ცვლილებას. ქალაქში მრავლადაა უფუნქციოდ დარჩენილი ინდუსტრიული ტერიტორიები, მოძველებული და ამორტიზირებული ინფრასტრუქტურული ობიექტები.

გენერალური გეგმის კონცეფციის პროექტით შემოთავაზებული მდინარეთა და მწვანე სივრცეთა - ე.წ. „ლურჯი“ და „მწვანე“ სივრცეთა დაკავშირება, მდინარეზე ჩასასვლელების გახსნა მიღწევადობის მიზნით, მოითხოვს საზოგადოებრივი სივრცეების უსაფრთხოების უზრუნველყოფას. ეკოსისტემის სერვისების ინტეგრაცია მნიშვნელოვანია ქალაქის გენერალურ გეგმაში.

დოკუმენტის თანახმად, მცენარეულ საფარზე და ცხოველთა სამყაროზე ანთროპოგენული ზეგავლენა ქალაქში ძალზე საგრძნობია.

არსებული მდგომარეობით, ქუთაისის განაშენიანებულ არეალში სულ 619 საზოგადოებრივი სარეკრეაციო სივრცე ფიქსირდება. მიუხედავად იმისა, რომ რაოდენობრივი მაჩვენებელი საკმაოდ მაღალია, დოკუმენტის თანახმად, ფართობის კუთხით არასაკმარისი მაჩვენებელი აქვს ამ სივრცეებს. მწვანე სივრცეები და რეკრეაციული ზონები მართებულად დაგეგმილი საერთო სარგებლობის ხელოვნური სარეკრეაციო ზონები და გამწვანება ფიზიკური აქტივობისა და ტრავმატიზმის რისკის შემცირებას ახდენს. ურბანულ მწვანე სივრცეებს უჭირავს ქუთაისის საზღვრებში არსებული მთლიანი ტერიტორიის 3.4%. მათ შორისაა რეკრეაციული ზონებიც, რომელთაც 221.4 ჰა უკავია. ქალაქის მწვანე რეკრეაციული სივრცეებია შემდეგი პარკები: ბესიკ გაბაშვილის პარკი, ქუთაისის ბოტანიკური ბაღი, მოსწავლე-ახალგაზრდობის პარკი, ვერიკო ანჯაფარიძის სკვერი. მნიშვნელოვანია, დაგეგმარების პროცესში გათვალისწინებულ იქნეს მწვანე საერთო სარგებლობის საზოგადოებრივ ადგილებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სარეკრეაციო ზონების გაფართოება და სპორტული ობიექტების მშენებლობა, ბუნებაზე დაფუძნებული მიდგომების გათვალისწინებით.

წარმოდგენილი ხედვით - ქუთაისი 2040 - ქუთაისის შესაძლებლობებისა და ისტორიული გამოცდილების გათვალისწინებით, გაანალიზებულია 2 ალტერნატიული სტრატეგია, რა მიმართულებებითაც ქალაქმა უნდა გააკეთოს არჩევანი: (1) ეკონომიკის გაციფრულება - ქალაქი განვითარდეს ეკონომიკის გაციფრულების სტრატეგიით, თუ (2) თანამედროვე ინდუსტრიალიზაცია - ინდუსტრიალიზაციაზე მკაფიო აქცენტრებით. ასევე, განხილული იქნება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ მოთხოვნილი უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა, რომელიც გულისხმობს ქალაქთმშენებლობითი გეგმის განუხორციელებლობის შემთხვევაში გარემოსა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სფეროში არსებული მდგომარეობის განვითარების აღწერას, რომლის შეფასებაც შესაძლებელია არსებული ინფორმაციის გამოყენებით და მეცნიერულ ცოდნაზე დაყრდნობით.

ალტერნატივა 1 - ეკონომიკის გაციფრულება გულისხმობს ეკონომიკური საქმიანობების დიგიტალიზაციას, რაც ტრადიციული ბიზნესმოდელის შეცვლაა - როცა ეკონომიკური ტრანზაქციები/ურთიერთობები ხდება ციფრულ ფორმატში, როცა სერვისები ფიზიკური ფორმიდან გადადის ონლაინ ფორმატში. ამ ყველაფრის საფუძველი კი გამართული საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურა, ციფრული ტექნოლოგიების ცოდნა და ხელსაყრელი ბიზნესგარემოა.

ალტერნატივა 2 - თანამედროვე ინდუსტრიალიზაცია გულისხმობს ქალაქის ეკონომიკის კონცენტრაციას ძირითადად მსხვილი ზომის წარმოებებზე, რომლებიც სრულად ავტომატიზებულია და ტექნოლოგიურ განვითარებაზე დგას. მათი კონკურენტული უპირატესობა წარმოების ხარჯეფექტურობაზე, გამართულ მიწოდების ჯაჭვზე და უნარიან სამუშაო ძალაზე დგას.

შემოთავაზებული კონცეფციით ქალაქის სამხრეთ ნაწილში შემოერთებული ტერიტორიების უდიდესი ნაწილი განთავსებულია საქართველოს მასშტაბით, ერთ-ერთ ყველაზე ენერგოეფექტურ ზონაში, რაც გამოიხატება ქარისა და მზის ენერჯის მძლავრი წყაროების არსებობაში. კვლევებიდან ირკვევა, რომ მოცემული ტერიტორიები ეფექტურია როგორც მზის ენერჯის მოპოვების კუთხით, ისე ქარის ტურბინებით ელექტროენერჯის გამომუშავებისთვისაც. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ ქალაქის მთავარ შემოსასვლელში აქცენტრებული იყოს ეკო-ქალაქის იდეა.

სარეკომენდაციო ხასიათის გგ და გდგ არეალები წარმოდგენილია კონცეფციის დონეზე, თუმცა გენერალური გეგმის სტადიაზე, საჭიროებს საზღვრების დაზუსტებას, რეგლამენტირებას და სხვა პირობებისა და პარამეტრების დეტალიზაციას.

დოკუმენტაციაში მოცემულია ის გეგმარებითი საკითხები, რომელიც დაზუსტებული იქნება გენერალურ გეგმაზე მუშაობისას. თითოეული გეგმარებითი საკითხი, დეტალურად არის განხილული და წარმოდგენილია გრაფიკული ნაწილის რუკებზე.

მათ შორის:

- ქალაქმშენებლობითი პარამეტრების ზრდა ცენტრალურ მაგისტრალზე;
- განაშენიანების სტრუქტურული იერარქია;
- ადმინისტრაციული ცენტრი (ადმინისტრაციული ობიექტები 35-ე და 36-ე სარეზერვო ტერიტორიაზე);
- მცირე აეროპორტი;
- რეკრეაციული დერეფნები სანაპიროების გასწვრივ;
- კუნძულების განვითარება;

- გამწვანება და სპორტი ნიკეასა და გამსახურდიას ქუჩებს შორის;
- საფეხმავლო ქუჩები და წრეები;
- ქალაქის ცენტრალურ ნაწილში პირველი და მესამე სკოლების მისაწვდომობის გაუმჯობესება;
- ურბანული ტურისტული მარშრუტები;
- ტურისტული ზონა გეგუთის ციხესთან;
- კანიონი მოწამეთასკენ;
- მთავარი მოედნის სატრანსპორტო ოპტიმიზაცია და ჰუმანიზაცია, ცენტრალური მოედნის ჰუმანიზაცია;
- რკინიგზის მოედნის მოწესრიგება;
- ისტორიულ-კულტურული ცენტრის გაფართოვება;
- ცენტრის განტვირთვა ტრანზიტისგან და შემოვლითი გზა;
- ქუჩებისა და მოედნების ოპტიმიზაცია;
- პარკინგის სისტემა ქალაქის ცენტრში;
- დავით და კონსტანტინეს ქუჩა;
- რიონის სადგურის განვითარება;
- რკინიგზის დერეფნების შენარჩუნება;
- სამანქანო ხიდი ნიკეადან მუხნარისკენ;
- საექსპოზიციო სივრცე ყოფილ სამრეწველო ტერიტორიაზე;
- ტექნოლოგიური ჰაბი/პოლიგონი ბრაუნფილდზე 82-ე არეალში;
- განახლებადი ენერჯის ზონა;
- „ლიტოფონის“ ტერიტორიის განვითარება;
- ბოტანიკური ბაღის განვითარება.

დოკუმენტაციის თანახმად, ეკონომიკის გაციფრულება, ტურიზმის განვითარება მოითხოვს ენერგომომხმარებლის ზრდას, რაც საჭიროებს შერბილებას ენერგოდამზოგი მშენებლობით ინფრასტრუქტურით და განახლებადი ენერჯის გამოყენებით.

გენერალური გეგმის კონცეფციის და სგშ-ს სკოპინგის ანგარიშის ფარგლებში განსაზღვრულია ე. წ. ბუნებაზე დაფუძნებული მიდგომები (NBS), გენერალური გეგმის და სგშ-ს დოკუმენტების შემადგენელი კომპონენტი წარმოდგენილია ბუნებაზე დაფუძნებული მიდგომების მახასიათებლები. ცხრილის სახით მოცემულია ქ. ქუთაისის გენერალური გეგმის კონცეფციის დოკუმენტით შემოთავაზებული სტრატეგიული მიზნები, კერძოდ ეკო-ქალაქის მიზანთან დაკავშირებული ამოცანები, რომელიც მოყვანილია შესაბამისობაში, გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნებთან. ჩამოთვლილია შემოთავაზებული NBS-ის მიზნები, ქმედებები და მოსალოდნელი შედეგები.

ქუთაისში, როგორც არსებული მდგომარეობით, ისე გენერალური გეგმის კონცეფციის შემოთავაზებებით გვხვდება სხვადასხვა ტიპის საზოგადოებრივი და გამწვანებული სივრცეები, ან/და მათი შექმნის პოტენციალი.

სკოპინგის ანგარიშში ასახულია ინფორმაცია იმ ზოგადი და სპეციფიკური კვლევების შესახებ, რომელთა განხორციელება რეკომენდებულია სგშ-ის მომზადების პროცესში. გამოყოფილია შემდეგი გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით რელევანტური საკითხები. კერძოდ:

გეოსაფრთხეებთან დაკავშირებული კვლევები, რომელიც უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას გეგმარებითი არეალის ფარგლებში: გეოლოგიური პირობების შესახებ განახლებულ

მონაცემებზე დაყრდნობით ფონური მდგომარეობის აღწერას, როგორც ბუნებრივი პირობების, ისე მზარდი ანთროპოგენული წნეხის ზეგავლენით მიმდინარე ცვლილებების გამო; ქალაქის საფრთხეების ზონირების მსხვილმასშტაბიანი რუკის შედგენას, კარსტის პოტენციური გავრცელების ზონებს, გეოსაფრთხეების ზემოქმედების შეფასებას და ჰიდროლოგიურ კვლევებს.

კლიმატის ცვლილებებით გამოწვეულ ზემოქმედებებთან დაკავშირებულ კვლევებში აღწერილი იქნება გლობალურ დათბობასთან დაკავშირებული სტიქიური მოვლენების შედეგად (მათი სიხშირისა და სიძლიერის გაზრდით) გამოწვეული ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუარესების თაობაზე ინფორმაცია. შეფასდება კლიმატის ცვლილების ზემოქმედება. ასევე მოცემული კლიმატის ცვლილებით გამოწვეულ უარყოფით ზემოქმედებაზე რეაგირების საკითხები, გეგმარებითი გადაწყვეტების მეშვეობით და ა.შ.

წყლის რესურსების, ხარისხთან დაკავშირებით აისახება წყლის ხარისხის მონიტორინგის მონაცემები, ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის და ქალაქის საკანალიზაციო შემკრები ქსელისა და საკანალიზაციო კოლექტორთან დაკავშირებული საკითხები. ასევე მდინარეთა ნაპირების გამაგრების და კალაპოტების მართვასთან დაკავშირებული სამშენებლო ინერტული მასალების გამოყენების გარემოზე ზემოქმედების შეფასება, ინფორმაცია წყლის რესურსების თაობაზე (დებიტი, ხარისხი) და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტების და ტურიზმის განვითარების შედეგად, ზემოქმედების საკითხები. მდ. რიონში ნაპირების გამაგრების და კალაპოტში სამუშაოების ზემოქმედება გარემოზე. მდინარის კალაპოტის და დატბორვის არეალების ათვისების რისკები, ზემოქმედება.

ურბანული ბიომრავალფეროვნება და მწვანე სივრცეების კვლევის ფარგლებში განხილული იქნება ინფორმაცია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობის გავრცელების (არეალები, ან GPS კოორდინატები), ფრინველთა მიგრაციის გზების და ქარის ელექტროსადგურების განთავსებისთვის შემოთავაზებული ადგილის და მათი მშენებლობის შედეგად ფრინველთა პოპულაციის შემცირების ან ტერიტორიიდან მიგრაციის თაობაზე ასევე საქართველოს „წითელი ნუსხით“, საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცული სახეობების და ასევე ენდემური სახეობების გავრცელების არეალები, საბინადრო ადგილების ჩათვლით ხე-მცენარეთა, მ.შ. ენდემური სახეობების, კორომების ადდგენის, დაცული ლანდშაფტის ან ურბანული დაცული ტყის განვითარების (საერთაშორისო, ეროვნული ნომინაციით), მწვანე საზოგადოებრივი ღია სივრცეების კეთილმოწყობის მდინარეების სანაპიროზე რეკრეაციული ზონის განვითარების ერთდღიანი საფეხმავლო და ველო ბილიკების მოწყობა-მარკირების შესახებ და ა.შ.

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესწავლის კუთხით მოხდება ინდიკატორული გაზომვების ჩატარება ატმოსფერული ჰაერის ძირითად დამაბინძურებლებზე და დაბინძურებული არეალების რუკის შედგენა.

ხმაურით გამოწვეული ზემოქმედების შესწავლის მიზნით გათვალისწინებულია:

- ტერიტორიული ზონირების შემუშავება და შესაბამისი აკუსტიკური რეჟიმების დადგენა;
- სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურით გამოწვეული ხმაურის მოდელირება.
- ტრანსპორტის ზემოქმედების შეფასება;

- ქუთაისი-ალპანა-მამისონის უღელტეხილის (შ16) და ქუთაისი (მოწამეთა)-ტყიბული-ამბროლაური (შ17) შიდასახელმწიფო გზების გადატანის ალტერნატივების განხილვა-შეფასება, ქალაქის ცენტრალური ნაწილიდან სატრანზიტო მოძრაობის მოცილების მიზნით.
- ქალაქის შიდა გზების ქსელის მდგომარეობა და გარემოზე ზემოქმედების ზოგადი შეფასება

ასევე განხილული იქნება ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები მათ შორის გადამტვირთავი სადგურის მოწყობის სახიფათო ნარჩენების მართვის ტურისტულ ზონებში ნარჩენების მართვის სისტემების ჩამოყალიბების, სეპარირებული ნარჩენების ხელმეორედ გამოყენების, ბიოლოგიური ნარჩენების კომპოსტირების, სამშენებლო (ინერტული) ნარჩენების ნაგავსაყრელისა და რეგიონული ნაგავსაყრელის მოწყობის, სანაყაროების მართვის, არსებული მუნიციპალური და არალეგალური ნაგავსაყრელების რემედიაციისა და დახურვისა და ნარჩენების მართვის სხვა საკითხები.

სტრატეგიული დოკუმენტის დანერგვით გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების ან შერბილების ღონისძიებების მოკლე აღწერა წარმოდგენილია გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის (ცხრილი 5) და გარემოსდაცვითი ღონისძიებების პროგრამის (ცხრილი 6) ფორმატით. აღნიშნულია, რომ გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის და ღონისძიებების პროგრამის ქვემოთ წარმოდგენილ ფორმებში მაგალითის სახით საორიენტაციოდ მოყვანილია რამდენიმე ღონისძიება, რაც სავარაუდოდ, სხვა ღონისძიებებთან ერთად, წარმოდგენილი იქნება სგშ-ის ანგარიშშიც. დოკუმენტში მოცემულია შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილებისა და კომპენსირებისთვის საჭირო ღონისძიებების ჩამონათვალი.

ქ. ქუთაისის გენერალური გეგმის სგშ-ის სკოპინგის განცხადება და თანდართული დოკუმენტაცია განხილვის მიზნით გაეგზავნა საქართველოს კულტურისა სპორტის და ახალგაზრდობის სამინისტროს, სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს, სსიპ მინერალური რესურსების სააგენტოს, სსიპ საქართველოს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასა და შპს „საქართველოს მელიორაციას“. საზოგადოების მხრიდან სტრატეგიული დოკუმენტის თაობაზე ან/და სკოპინგის განცხადებაზე შენიშვნები და მოსაზრებები სამინისტროში წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სგშ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. სგშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 26-ე მუხლით დადგენილ ინფორმაციას;
2. სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის განცხადებაში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია;
3. სგშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს სკოპინგის განცხადებით გათვალისწინებული შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილებისა და კომპენსირებისთვის საჭირო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
4. სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სტრატეგიული დოკუმენტისთვის საკვანძო გარემოსდაცვითი საკითხები და სგშ-ის პროცესში შესწავლილი ზემოქმედებები;

5. **სგშ-ის ანგარიშში** უნდა შეფასდეს გეგმის სხვადასხვა სექტორულ და მულტისექტორულ სტრატეგიულ დოკუმენტებთან კავშირი, მათ შორის ინფორმაცია მომიჯნავე მუნიციპალიტეტების სტრატეგიულ დოკუმენტებთან მიმართებაში;
6. **სგშ-ის ანგარიშში** ნარჩენების მართვის საკითხები (მათ შორის, სეპარირებული შეგროვების, ტრანსპორტირების, დამუშავების და ა. შ) წარმოდგენილი უნდა იყოს ნარჩენებისა მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნების შესაბამისად. ამასთან, გათვალისწინებული უნდა იყოს ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და ეროვნული სამოქმედო გეგმის ვალდებულებები;
7. **სგშ-ს ანგარიშში** ცალკე უნდა გამოიყოს გეოლოგიური ნაწილი, რომელიც წარმოდგენილი უნდა იქნას შემდეგი სახით:
  - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
  - გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
  - სეისმური პირობები;
  - ჰიდროგეოლოგიური პირობები (აუცილებელია შეფასდეს კარსტული რელიეფის უარყოფითი ფორმებიდან მიწისქვეშა წყლების შესაძლო დაბინძურება);
  - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც, მათ შორის, კარსტოლოგიის მიმართულებით);
  - გეოლოგიური საფრთხეების შეფასება, შესაბამისი ზონირების რუკის შემუშავებით;
8. **სგშ-ის ანგარიშში** საჭიროა წარმოდგენილ იქნას მაღალი გარჩევადობის რუკები, ინფორმაცია წარმოდგენილი უნდა იყოს ასევე მრავალსაფრთხიანი (multihazards) რუკების მეშვეობით;
9. **სგშ-ის ანგარიშში** უნდა აისახოს ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასებასთან დაკავშირებით, დაგეგმილი საქმიანობებიდან გამომდინარე;
10. **სგშ-ის ანგარიშში** წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია ზემოქმედების არეალში მოქცეული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებთან დაკავშირებით;
11. **სგშ-ის ანგარიშში** აისახოს მონაცემები „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებულ ტექნიკურ რეგლამენტს დაქვემდებარებული ფართობების და ამ ფართობებთან დაკავშირებით გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ;
12. **სგშ-ის ანგარიშში** საჭიროა ცალკე გამოიყოს ქ. ქუთაისისა და მისი შემოგარენის რაოდენობრივ - ხარისხობრივი წყალსამეურნეო ბალანსი;
13. **სგშ-ის ანგარიშში** საჭიროა, დაგეგმილი საქმიანობების ალტერნატივების შერჩევასა, გათვალისწინებულ/გამხილული უნდა იქნეს ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების საკითხი;
14. **სგშ-ის ანგარიშში** უნდა მოიცავდეს სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელების მონიტორინგთან დაკავშირებულ ინფორმაციას, სადაც ასევე აისახება გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხები;
15. **სგშ-ის ანგარიშში** მოცემული უნდა იქნეს ინფორმაცია გარემოს ცალკეული კომპონენტების (ატმოსფერული ჰაერი, ზედაპირული წყლები, მიწისქვეშა წყლები, ნიადაგი და ა.შ) ხარისხის პერიოდული მონიტორინგისა და მისი შედეგების სამინისტროში წარმოდგენის თაობაზე;

16. **სგშ-ის ანგარიშში** უნდა აისახოს ინფორმაცია ტურიზმის განვითარებისა და ტურისტული ნაკადის ზრდის გათვალისწინებით, გარემოზე ზემოქმედების შესახებ რომელიც უნდა მოიცავდეს ქუთაისთან მიმართებაში ისეთი ტურისტული მიმართულებების პოტენციალის ანალიზსა და განვითარების პერსპექტივებს, როგორცაა კულტურული ტურიზმი, ღვინის ტურიზმი, აგრო-ტურიზმი და სხვა. ასევე, განთავსებისა და სხვა ტურისტული სერვისების ანალიზს, მიმდინარე ტურიზმის ნაკადების სტატისტიკას და მასზე დაყრდნობით გაკეთდეს პროგნოზი ქუთაისის, როგორც ევროპის კარიბჭის ტურისტთა ნაკადების ზრდაზე და გაანალიზებდეს ზემოხსენებული სერვისების განვითარების საჭიროება;
17. **სგშ-ის ანგარიშში** უნდა აისახოს ინფორმაცია დოკუმენტში მითითებული დაგეგმილი განახლებადი ენერჯის წყაროების შესახებ, განთავსების ალტერნატივებისა და სავარაუდო სიმძლავრეების მითითებით, ასევე შეზღუდვის ზონები მსგავსი ობიექტების მშენებლობისთვის.
18. **სგშ-ის ანგარიშში** უნდა მიეთითოს ინფორმაცია გეგმარებითი გადაწყვეტების ალტერნატივების თაობაზე, მათ შორის დაგეგმილი შემოვლითი ალტერნატიული საავტომობილო გზებისა თაობაზე.
19. **სგშ-ის ანგარიშში** ასახულ იქნას იმ ყოფილი სამრეწველო ტერიტორიების გარემოს ამჟამინდელი მდგომარეობა, რომელთა განვითარებაც დაგეგმილია სტრატეგიული დოკუმენტით;
20. **სგშ-ის ანგარიშში** აისახოს ინფორმაცია მდინარისპირა რეკრეაციული დერეფნებისა და კუნძულების განვითარების შემთხვევაში, შესაბამისი ჰიდროლოგიური კვლევებისა და რისკების შეფასების შესახებ, დოკუმენტში მითითებული სავარაუდო დატბორვის არელების განსაზღვრის და მათი მართვის ღონისძიებების გათვალისწინებით;
21. **სგშ-ის ანგარიშში** წარმოდგენილი უნდა იქნეს რუკა, სადაც დატანილი იქნება საკვლევ არეალში მოქცეული ის ბუნების ძეგლები და დაცული ტერიტორიები, რომლებსაც მნიშვნელოვანი როლი აქვს რეგიონში ტურიზმის განვითარებაში და სადაც განვითარებულია ტურისტული ინფრასტრუქტურა;
22. **სგშ-ის ანგარიშში** მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I და II დანართებით გათვალისწინებული არსებული და დაგეგმილი საქმიანობების შესახებ;
23. **სგშ-ის ანგარიშში** წარმოდგენილი უნდა იქნეს ინფორმაცია დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტების მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ატმოსფერულ ჰაერზე და ზედაპირული წყლის ობიექტებზე, მინერალური (თერმული) წყლის რესურსებზე, ნიადაგზე, ასევე გარემოს სხვა კომპონენტებზე, შესაძლო ზემოქმედების და მათი დაბინძურების პრევენციული ღონისძიებების შესახებ;

სგშ-ის ანგარიშის მომზადებისას გასათვალისწინებელია შემდეგი ინფორმაცია:

- იმის გათვალისწინებით, რომ გენერალური გეგმის კონცეფციის შემოთავაზებული ხედვით მდინარეთა სანაპირო ზოლის ათვისება და რეკრეაციული ზონის მოწყობა განხორციელდება მდინარის ნაპირების პარალელურად, დოკუმენტებში უნდა აღინიშნოს, რომ აუცილებელია „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონით და საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №440 დადგენილებით დამტკიცებული „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტით, ასევე საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №445 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს მცირე მდინარეების წყალდაცვითი ზოლების (ზონების) შესახებ“ ტექნიკური

რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების: მდინარეთა წყალდაცვითი ზოლების სიგანის დადგენის, ამ ზოლის ფარგლებში მოქმედი აკრძალვებისა და სპეციალური მოთხოვნების გავრცელების დადგენა და დაცვა; კონცეფციის მე-20 თავის მე-2 პუნქტში მითითებულია „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მდინარეთა წყალდაცვითი ზოლის თაობაზე. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით არსებობს კიდევ საქართველოს მთავრობის შესაბამისი დადგენილება, აუცილებელია აქვე დაემატოს ამ დადგენილების დასახელება: საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №440 დადგენილებით დამტკიცებული „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტი“;

- დოკუმენტის წყალმომარაგების ნაწილში (ქვეთავი 11.8. გვ.91.) წარმოდგენილია ქუთაისის წყალმომარაგების და სათავე ნაგებობების ტექნიკური მახასიათებლები, თუმცა არ არის აღნიშნული, თუ როგორ არის დაცული სასმელი წყალმომარაგების ოთხი სათავე ნაგებობა და მათი 64 ჭაბურღილი (ფარცხანაყანევის - 33 არტეზიული ჭა, მუხიანის - 19 ჭა, კოპიტნარს - 8 ჭა, გუმათის - 4 ჭა). გააჩნია, თუ არა მათ სანიტარიული დაცვის ზონები, მათ შორის, პირველი მკაცრის რეჟიმის ზონები და მოწყობილია თუ არა ეს ზონები კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად. თუ აღნიშნული საკითხი არ არის კანონმდებლობით დადგენილი შესაბამისი მოთხოვნების დონეზე მოწესრიგებული, ჭაბურღილების სანიტარიული დაცვის ზონების მოწყობის საკითხი აუცილებელია შეტანილი იქნეს სგმ-ის ანგარიშში;
- იმის გათვალისწინებით, რომ ქუთაისის წყალარინების სისტემა ჯერ კიდევ არ არის თანამედროვე მოთხოვნების დონეზე მოწესრიგებული (საკანალიზაციო სისტემით დაფარულია მოსახლეობის 90%, თუმცა რეალურად, ქსელს მოიხმარს მოსახლეობის მხოლოდ 70%) და ჩამდინარე წყლები ყოველგვარი გაწმენდის გარეშე, ჩაედინება მდ. რიონში (გვ.92-93), დოკუმენტაციაში უნდა აისახოს ზედაპირული წყლების დაბინძურებისაგან დაცვის აუცილებლობის თაობაზე საქართველოს მთავრობის შესაბამისი დადგენილებებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტების მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- სკოპინგის ანგარიშის პროექტში მოცემული ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ მოძველებულია (2019 წელი) და სამრეწველო სექტორიდან გაფრქვევების სანქციების შესახებ, სადაც ნათქვამია, რომ სანქციები არაპროპორციულად მცირე და არაეფექტურია. ინფორმაცია 2021 წელს სამრეწველო სექტორიდან ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებისთვის სანქციები მნიშვნელოვნად გაიზარდა, შესაბამისად საჭიროებს განახლებას;
- დოკუმენტში PM 2,5-ის ერთადერთ წყაროდ განხილულია შემის მოხმარება. საჭიროა PM 2,5-ით დაბინძურების სხვა წყაროების იდენტიფიცირებაც და შესაბამისი საპასუხო ქმედებების გასაზღვრა (სულ მცირე სამშენებლო რეგულაციების გამკაცრება ამ საქმიანობიდან მყარი ნაწილაკების გაფრქვევების შემცირების მიზნით და ქალაქის ქუჩების რეგულარული დასუფთავება სველი წესით);
- წარმოდგენილი 83 538 813 კვ.მ. (8354 ჰა) ფართობიდან, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 5688792 კვ.მ. (569ჰა) წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეს. კერძოდ, ხონი-წყალტუბოს სატყეო უბნის ჟონეთისა და ცხუნკურის სატყეოებში და

ტყიბულის სატყეო უბნის ორპირის სატყეოში. სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით (თავი XIV) განსაზღვრული საქმიანობა, განსაკუთრებული დანიშნულებით სახელმწიფო ტყის სპეციალური სარგებლობისთვის საჭიროებს შეთანხმებას სახელმწიფო ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან;

- ქუთაისის განვითარების ხედვაში მითითებულია, რომ „ქალაქის ურბანულ ქსოვილში, მდ. რიონთან ერთად, გამოყენებულია მდ. ოლასყურას და რუას შესაძლებლობები“. საჭიროა, დაკონკრეტდეს რა იგულისხმება ხსენებულ „შესაძლებლობებში“ და იგეგმება თუ არა რაიმე სახის ინფრასტრუქტურის მოწყობა ხსენებული მდინარეების სიახლოვეს;
- ქალაქ ქუთაისის გენერალური გეგმის კონცეფციის პროექტის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის ანგარიშის პროექტში თავი 5.2 დაცული ტერიტორიები იმერეთის დაცული ტერიტორიები მითითებული 19 ბუნების ძეგლის ნაცვლად უნდა იყოს 18 ბუნების ძეგლი, ვინაიდან ნაგარევის მღვიმეს მიმდინარე ეტაპზე არ გააჩნია ბუნების ძეგლის სტატუსი;
- ბუნების ძეგლების აღწერისას ტექსტურ ნაწილში უნდა მიეთითოს ქალაქ ქუთაისის საპროექტო არეალის საზღვრებში არსებული იაზონის მღვიმის ბუნების ძეგლი და აისახოს გრაფიკულ ნაწილში, რუკებზე;
- შპს „საქართველოს მელიორაციის“ ინფორმაციით, ქ. ქუთაისში არსებული მაშველის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის, რომლის სიგრძე ქალაქის ფარგლებში 8 კმ-ს შეადგენს, სათავე ნაგებობა მოწყობილია მდ. რიონზე, ზურაბ ანჯაფარიძის ქუჩაზე. იმავე არხზე არსებობს ე.წ. შემაერთებელი არხი, რომელიც გადის ნიკეას ქუჩის მიმდებარედ და წყალს აწვდის გეგუთის არხს. აღნიშნული შემაერთებელი არხის სიგრძე ქალაქის ტერიტორიაზე 3 კმ-ის ტოლია; აღნიშნული არხები ძლიერ დაზინძურებულია საყოფაცხოვრებო და სამშენებლო ნარჩენებით, რის გამოც შემცირებულია არხების გამტარუნარიანობა, რაც არ გამოორიცხავს შეტბორილი წყლის გადასვლას არხის ბერმებზე და ქუჩების დატბორვას. ამასთან, ქალაქის ტერიტორიაზე არსებული დაზინძურებული არხები მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენას მოახდენენ ქალაქის ვიზუალურ მხარეზე;
- დოკუმენტში ჩამდინარე წყლების პროექტის პილოტირებასთან დაკავშირებით, გაცნობებთ, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის მე-10 პუნქტის 10.6.-ის თანახმად, ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა და ექსპლუატაცია ექვემდებარება სკრინინგის პროცედურის გავლას და სკრინინგის გადაწყვეტილების მიღებას.
- „წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის რეგიონული ნაგავსაყრელის (არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის) მოწყობა-ექსპლუატაციაზე“ სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, რეგიონული ნაგავსაყრელის (არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის) მოწყობა/მშენებლობა გათვალისწინებულია 2023 – 2024 წლებში.

დასკვნითი ნაწილი:

ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ ქალაქ ქუთაისის გენერალური გეგმის სგშ-ის ანგარიში სავალდებულოა მომზადდეს სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის შესაბამისად.